

Hjemløshedsudfordringer i Aarhus

En negativ rekord, initiativer og processer frem mod en løsning

Prioriteringerne som de ser ud i dag.

Det, som der måske mangler fremadrettet

Den kedelige rekord

- VIVEs rapport "Hjemløshed i Danmark 2017" viser, at antallet af hjemløse i Aarhus er steget fra 668 personer i 2015 til 767 personer i 2017. Halvdelen af disse er unge i alderen 18-29 år.
- Fordelingen på køn viser 27% kvinder og 73% mænd
- Forsørgelse: 488 (64%) kontanthjælp, 129 (17%) folke- og førtidspensionister, 39 (5%) er i job eller uddannelse
- Risikofaktorer for hjemløshed for unge under 30 år: psykisk sygdom, stofmisbrug, kan ikke bo hos familie /venner, tidligere anbragte unge
- Risikofaktorer for hjemløshed for borgere over 30 år: Psykisk sygdom, stof og alkoholmisbrug, økonomi, skilsmisse
- Det stigende antal hjemløse i Aarhus kalder på en samlet og koordineret indsats på tværs af kommunale, private og frivillige tilbud. Der findes allerede en lang række indsatser og tilbud til hjemløse, men erfaringerne fra en lang række projekter og indsatser på området viser, at det kræver en samlet handlekraftig koordineret indsats på tværs af magistratsafdelingerne, hvis kurven skal knækkes og antallet af hjemløse i Aarhus nedbringes.

Planen og formålet

- Nedsættelse af en styregruppe
- Aarhus kommune ønsker, at skabe et overblik over kommunale og private tilbud og indsatser og efterfølgende vil man pege på nye tiltag til forebyggelse og til afhjælpning af hjemløshed, dette set i lyset af Byrådets vision om Aarhus – en god by for alle.
- Overblik over eksisterende tilbud
- Oprettelse af 10 fokusspor

Tilbud til hjemløse

TILBUD TIL HJEMLØSE

10 fokusspor

FOKUSSPOR 1 Boliger

Målet er at finde gode boligløsninger til de borgere, der mangler et hjem.

Gruppen tager udgangspunkt i arbejdet med Housing First:

- 1) En hurtig permanent boligløsning,
- 2) Fleksibel Støtte i boligen
- 3) Håndholdt beskæftigelse.

Fokussporets anbefalinger

- At få boligorganisationerne til at udpege 50 - 60 øremærkede boliger (almene boliger/ungdomsboliger) pr. år, der dedikeres til socialt udsatte/hjemløse borgere. Kommune og boligforeninger/boligsociale medarbejdere samarbejder med henblik på at give en hånd med "når det handler om at hjælpe med at skabe et hjem" samt at bevare boligen – den udvidede hjemmel, vi har fået i fri kommunenetværket, til at anvende udslusningsboliger mere bredt anvendes her.
- At etablere et Skrænten 2 til unge (8-10 stk.), at sørge for en grund til husene (8 stk.) fra Projekt Udenfor og få Ungeindsatsen til at adoptere en bygning med 12 boliger i som en samskabelsesproces. Samt at give støtte til de unge, så længe de bor i bygningen.
- At etablere eller få Tre Ege til at drive et tilbud til ældre hjemløse – opsamling fra fyraftensmøderne i efteråret 2016 – eventuelt i samdrift med lokalcentret i området.
- At nytænke visitation, bostøtte/mentor, økonomihjælp samt at få skabt et flyvende viceværkørps af frivillige.

FOKUSSPOR 2 Psykiatri og hjemløshed

Undersøgelser peger på psykiatri som en væsentlig faktor i forhold til hjemløshed. Ifølge særkørsler fra VI-VEs hjemløsetælling fra 2017 peger 45% af de hjemløse i Aarhus på psykisk sygdom som årsag til hjemløshed. Samtidig angiver kun 27% at modtage psykiatrisk behandling. I alt angiver 58% af de hjemløse i Aarhus at have psykiske udfordringer¹.

Fokussporets anbefalinger

- **Team tilgængelig helhedsorienteret indsats.** Et fast team bestående af kommunale medarbejdere tilbyder indsats til de mest udsatte psykisksyge hjemløse og de, der er i stor risiko for at blive hjemløse. Teamet skal være tilgængeligt hvor det ønskes og der skal være fleksibilitet og kalenderfrihed til at være udgående, opsøgende og vedholdende for at fastholde og opnå kontrakt.
- **Tilgængelig psykiatrisk behandling og udredning.** Der findes en borgergruppe der har svært ved at profitere af eksisterende tilbud. Det anslås, at 60-70% af de svært psykisksyge mangler fuld sygdomsindsigt. Der skal være plads til disse borgere på de psykiatriske afdelinger. Samtidig skal regionen tilbyde opsøgende psykiatrisk behandling.
- **Akutte pauseboliger.** Tiltænkt borgere, der har brug for at kunne blive tilbudt kortere eller længere ophold i en akut bolig. Opholdet skal kunne tilbydes på gaden.

FOKUSSPOR 3 Bostøtte og fastholdelse i boligen

I Aarhus arbejdes der med Housing First på tre ben: bolig, beskæftigelse og støtte i boligen. Samspillet mellem disse tre udgør kerneelementerne i arbejdet med at forebygge og nedbringe antallet af hjemløse i Aarhus. Erfaringerne fra hjemløseplanen 2009 – 2013 viste, at fleksibel og individuel tilpasset støtte i boligen har god effekt i forhold til at fastholde boligen. Støtte i boligen er derfor et vigtigt element både i forhold til at afhjælpe og til at forebygge (fornyet) hjemløshed. Intensiv social støtte kan være med til at lette overgangen fra hjemløshed til livet i egen bolig, og støtten kan på både kort og længere sigt være med til at forebygge, at borgeren mister boligen og ryger ud i hjemløshed (igen).

Fokussporets anbefalinger

- Til borgere, der er på vej i egen bolig: Et tværfagligt team, der rummer socialfaglige indsatser, beskæftigelsesindsatser, sundhedsmæssige indsatser og som kan arbejde fleksibelt og hurtigt. Der er en medarbejder, der følger borgeren rundt og sikrer en håndholdt og helhedsorienteret indsats. Teamet fokuserer på Home First – Job First, dvs. det at få skabt et hjem og en hver dag, der er tryk og som borgeren kan magte – her er beskæftigelse en meget vigtig faktor: en forpligtende og meningsfuld hverdag, der skabes med udgangspunkt i borgerens ønsker og forudsætninger. Teamet arbejder med Åben Dialog som gennemgående redskab for at sikre borgerens personlige recovery proces.
- Flere plejepladser til borgere med misbrug, som har behov for plejeindsatser.

FOKUSSPOR 4 Forsorgsområdet

På baggrund af data (kendte belastningsgrader) skal gruppen komme med anbefalinger til:

- At forebygge at borgeren med egen bolig tager ophold på forsorgstilbud
- En mere sammenhængende indsats, når borgeren er indskrevet på et forsorgstilbud
- At sikre en god overgang fra forsorgstilbuddet til egen bolig (snitflade til fokussporet om bostøtte og fastholdelse i boligen).

Fokussporets anbefalinger

- **Forebygge at borgeren med egen bolig tager ophold på forsorgstilbud.** Når borgere, som har egen bolig, henvender sig til et forsorgstilbud, arbejdes der på hurtigst muligt at få borgeren tilbage i egen bolig. Relevante instanser inddrages, og tydelig ansvarsplacering afklares hurtigst muligt.
- **Mere sammenhængende indsats, når borgeren er indskrevet på et forsorgstilbud.** Tættere og aftalt formaliseret samarbejde mellem indsatserne omkring borgeren. Kortlægning af hvem der er konkrete og relevant samarbejdspartner, samt etablering af formaliseret samarbejdsstrukturer med primære og sekundære indsatser.
- **Sikre en god overgang fra forsorgstilbuddet til egen bolig.** Hjælp til at indtage og flytte ind i egen bolig - at få skabt et hjem. Fokus på overgange og brug af netværksmøder. Beskæftigelse som en del af den tidlige indsats rettet mod at hjælpe borgeren ud af hjemløshed, således at kontakten og evt. beskæftigelsen er etableret ved udflytning til egen bolig.

FOKUSSPOR 5 Handleplan

Handleplanen skal binde borgerens indsatser sammen og fungere som et redskab for den samlede indsats. Fokus for gruppens arbejde er samarbejdet med borgeren og koordinering og samarbejde om borgeren på tværs af forvaltninger, sektorer og private organisationer med udgangspunkt i, hvad der er meningsfuldt for borgeren.

Fokussporets anbefalinger

- 1) Større fokus på koordinering på tværs af delhandleplaner
 - a. Opdateret liste over konkrete kontaktpersoner og nøglepersoner i hver organisation.
 - b. Generel løbende kontakt og vidensdeling. Gennem møder med fast mødekadence. Fx er der gode erfaringer med, at medarbejdere i CfM har fået et større kendskab til Beskæftigelsesforvaltningen, og hvilke personer, man kan kontakte ved at deltage i rehabiliteringsteamet. Derudover praktikker hos hinanden, således man får en større forståelse for hinandens virke, samt får sat ansigt på.
 - c. Den enkelte aktør skal mere have større fokus på den brede indsats tidligt end udelukkende at fokusere på den enkelte isolerede indsats. Koordiner og tag kontakt tidligt.
- 2) **En primær tovholder.** Selvom der er en primær tovholder, skal alle relevante aktører forpligtes og bære det fælles ansvar. Borgeren vælger den primære tovholder.
- 3) **Mere fleksibilitet i handleplanerne og indsatsen.** Man skal have mere øje på hinanden i hverdagen, inddrage hinanden i den fælles kommunale opgave med respekt for hinandens felter. Alle aktører skal inddrages, når det er relevant.

FOKUSSPOR 6 Rusmiddelproblematikker og hjemløshed

Flere undersøgelser peger på, at brug af rusmidler udgør en risiko for at blive hjemløs og en barriere for at komme ud af hjemløshed. Derfor er grund til at se på, hvordan tilbuddene om rusmiddelbehandling sættes sammen. Fokus for gruppens arbejde er at se på målgruppens muligheder og barrierer for at opspøge, deltage i og gennemføre rusmiddelbehandling.

- Hvordan fungerer opsporingen af rusmiddelproblematikker hos målgruppen?
- Vejen fra opsporing til behandling – hvem og hvor mange kommer i behandling og hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvad er effekten af behandlingen hos målgruppen?

Fokussporets anbefalinger

- Bedre koordinering og organisering af den samlede indsats for hjemløse med rusmiddelproblemer.
 - o Mere fokus på forandringssamtaler ude blandt målgruppen.
 - o Oprette tovholderfunktioner, så vi undgår "slip" mellem tilbud.
 - o Myndighed skal være mere synlig og opsøgende.
- Mere differentieret rusmiddelbehandlingsindsats tilpasset hjemløse.
 - o Der skal være et bredt spektrum i rusmiddelbehandlingen, og ingen af behandlingstilbuddene kan stå alene.
- Kompetenceløft af frontmedarbejdere i forhold til at kunne håndtere rusmiddelproblemer hos hjemløse, der hvor frontmedarbejderne møder dem.
 - o Det vil sige identificere, arbejde med forandringsparathed og etablere koordineret og relevant samarbejde med Rusmiddelbehandlingen.

FOKUSSPOR 7 Økonomi

Gruppens opgave er at tænke ud af boksen og undersøge:

- Hvordan der kan arbejdes med økonomiske investeringsmodeller lokalt på hjemløseområdet.
- Hvordan SØM kan anvendes ift. at afdække nye muligheder og potentialer set i lyset af, at SATS puljemidler på hjemløseområdet for 2018-21 udmøntes med udgangspunkt i SØM.
- Pege på områder i organisationen, det giver mening at arbejde videre med i forbindelse med kommende puljer.
- Pege på mulige barrierer
- Hvad er effekten af behandlingen hos målgruppen?

Fokusspor 7 har udarbejdet to økonomiske beregninger:

- Borgere på herberger – økonomiske konsekvenser af indsatsen beregnet med SØM
- Sofasurfere på vej til egen bolig - økonomiske konsekvenser af indsatsen beregnet med SØM

Erfaringerne fra disse to beregninger vil indgå det samlede videre arbejde og danne udgangspunkt for andre økonomiske beregninger.

FOKUSSPOR 8 Forebyggelse og overgang barn-voksen

Overgangen fra barn til voksen er for langt de fleste unge en sårbar tid, hvor den unge i frigør sig mere og mere fra forældrene og skaber et liv på egne ben. For sårbare unge kan denne overgang være særlig kritisk, og der kan være behov for professionel hjælp. Hvis den unge er/har været i kontakt med sociale eller beskæftigelsesrettede tilbud i barndommen og ungdommen, skal den unge også forholde sig til skiftet mellem børn- og ungesystemet og voksensystemet – ikke bare når behovet opstår, men når den unge fylder 18 år. Det er med andre ord den unges alder snarere end den unges behov, der afgør, hvornår der skal ske et skifte.

Fokussporets anbefalinger

- **Ungehus**
 - o Et sted for alle unge med råd, vejledning og guide.
- **Tværfagligt samarbejde mellem voksen og børneområdet (rammen)**
 - o En overgangsrejse hvor systemet er tydeligt, og hvor det er klart, hvem der gør hvad hvornår. Der skal være mere sammen smeltning mellem børne og voksenområdet.
 - o Fast koordinator for den unge ved overgangsfasen 16-20 år. Vedkommende skal have styr på alle de ting, som skal ske i overgangsfasen.
- **En ungefase (tilgangen)**
 - o Den unges forberedelse til voksentilværelsen og arbejde mod selvhjulpethed. Det handler om tilgangen.

FOKUSSPOR 9 De unge og kommunen

Gruppens opgave er, med fokus på de problematikker, der findes i forhold til unge udsatte hjemløse og deres samarbejde med kommunen, at pege på:

- Hvad fungerer udmærket i dag? Gode takter i indsatsene SOC/BEF på tværs ift. den unge for at undgå hjemløshed?

- Hvilke ændringer til umiddelbare forbedringer for at imødegå unges hjemløshed, kan der peges på? Hvad ligger lige til højrebænet? (hvilke benspænd for iværksættelse af ændringer kan der være?)
- "Ønskebrønden": Hvordan skal den optimale helhedsindsats skrues sammen, for at undgå unges hjemløshed? På den lange bane. (hvilke benspænd for iværksættelse af ændringer kan der være?)

Fokusspor 9 har udarbejdet to økonomiske beregninger

- Styrket samarbejde mellem SOC og BEF
 - o Læseadgang til hinandens fagsystemer
 - o Flexibilitet i forhold til mødesteder og kommunikationsformer
 - o Ved enhver kontakt sikrer medarbejderen, at opgaven enten løses eller modtages af andre i systemet. Åben telefonisk hotline mellem forvaltningsenhederne.
- En "borgerfunktion" som indeholder både bostøtte, mentor og viceværts opgaver. Mulighed for at koble medarbejderen på hurtigt og tidligt i forløbet.
 - o Mulighed 1: Funktionerne samlet på en medarbejder
 - o Mulighed 2: Arbejdsopgaverne er fordelt på en medarbejder i det kommunale og frivillige til de lavpraktiske gøremål
- Styrket samarbejde med civilsamfundets tilbud.
 - o Synliggøre tilbuddene og deres særlige bidrag, for både den unge og medarbejderne eks. via en hjemmeside eller app..

FOKUSSPOR 10 Hjemløshed og beskæftigelse

Blandt de hjemløse er det ifølge den seneste nationale kortlægning kun 5%, der har en lønindkomst, hvilket afspejler, hvor få af de hjemløse borgere i Danmark, der har en tilknytning til arbejdsmarkedet. Gruppen vil tage udgangspunkt i erfaringer fra tre eksisterende projekter med henblik på at bringe hjemløse tættere på arbejdsmarkedet. For de unge hjemløse borgere er uddannelse et væsentligt fokus, men vejen til uddannelse kan også gå via et job, der kan motivere den unge hjemløse borger til at gennemføre uddannelse.

Fokussporets anbefalinger

- **Hjemløse skal hjælpes i gang via småjobs.** Målgruppen for indsatsen er hjemløse borgere der benytter væresteder for hjemløse i Aarhus Kommune, dels de unge sofa sovende og borgere over 30 år, der benytter herberger. Der etableres en jobcafe i tæt tilknytning til et af værestederne/forsorgstilbuddene, som bemannes af en fremskudt virksomhedskonsulent.
- **Tilgangen til samarbejdet i jobindsatsen for hjemløse borgere – styrket og fleksibelt samarbejde på tværs i organisationen.** Der skal tænkes i arbejdsfællesskaber, hvor alle ikke skal lave det samme, men lykkes med det samme. Det skal være tydeligt for den enkelte medarbejder, hvordan han/hun bidrager ind i den fælles opgaveløsning og i arbejdsfællesskabet. Tilgangen er en tænkning af flydende teams omkring den enkelte hjemløse borger – hvor teamet sammensættes af relevante fagpersoner fra kommune og frivillige organisationer ud fra den hjemløse borgers behov og problematikker.
- **Virksomhedskonsulenternes mandat.** Der udpeges et antal virksomhedskonsulenter, som skal have den nødvendige kompetence og myndighed til at agere og bevilge fx virksomhedspraktik, job i løntilskud, mentor m.m., så der sikres smidighed og samtidighed i indsatsen og de flydende teams understøttelse af den hjemløse borgers vej til job.

De 10 spor kommer herefter en tur igennem byrådet

Og følgende områder skal der nu fokus på:

De nye prioriterede områder

- Det indstilles:
- At 1) Byrådet tilslutter sig målsætningen om at **nedbringe det samlede antal hjemløse i Aarhus over en periode på 5 år og i samme periode halvere antallet af unge hjemløse mellem 18 og 24 år.**
- At 2) Byrådet tilslutter sig, at der fremadrettet arbejdes med **Housing First** bestående af tre elementer (bolig, bostøtte og beskæftigelse)
- At 3) Byrådet tilslutter sig, at de 2 mio. kr. årligt, der blev afsat ved budgetforliget for 2019 til effektive indsatser for at forebygge og afhjælpe hjemløshed, afsættes til **særlige støtte og boligløsninger til de helt unge hjemløse mellem 18-24 år.** Udmøntningen af midlerne sker i samarbejde med SAND - de hjemløses landsorganisation og Udsatterådet.
- At 4) Byrådet tilslutter sig, at der arbejdes videre med **Bolig- og støtteløsninger til ældre og udsatte borgere med plejebehov.** Der udarbejdes en model for dette arbejde i samarbejde med Udsatterådet, SAND og Sundhed og Omsorg. Modellen forelægges byrådet medio 2019
- At 5) Byrådet tilslutter sig, at de 0,55 mio. kr. årligt, der blev afsat ved budgetforliget for 2019 til **strakstilbud til de mest udsatte brugere af rusmidler, anvendes til opsøgende rusmiddelbehandling.** Udmøntningen af midlerne sker i samarbejde med SAND -de hjemløses landsorganisation og Udsatterådet.
- At 6) Byrådet tilslutter sig, at aktiviteter og rammer omkring **Håbets Allé gentænkes.**
- At 7) Byrådet tilslutter sig, at rådmanden for Sociale Forhold og Beskæftigelse og rådmanden for Teknik og Miljø går i dialog med Kirkens Korshær om **andre løsninger i forhold til aktiviteterne i Nørre Allé.**

Der skal være fokus på:

- Housing first
- Særlig støtte til unge hjemløse
- Strakstilbud til de mest udsatte misbrugere
- Håbets alle
- Kirkens Korshær, gentænke aktiviteterne i Nørre alle
- Plejeboliger til udsatte

Af ovennævnte fokus områder, har der været afholdt 2 møder omkring Strakstilbud, de andre er ikke i gang.

Hvad mangler der mere af:

- Billige boliger også til dem over 30 år
- Støtte til fastholdelse af egen bolig – efterværn
- Ulighed i sundhedssystemet
- Alternative boligformer som f. eks skrænten
- Mere fokus på § 108 tilbud

Overblik over eksisterende botilbud og boformer i Aarhus

- Antal pladser i kommunen:
- forsorgstilbud i alt 111 pladser på Østervang og Tre Ege
- ungepladser 14 pladser i Malmøgade
- Andet 46 pladser fordelt på Nordbyen, Havnegade og Grønnegade (§ 99-§110)
- Ungeherberg Kirkens Korshær 10 pladser/nat, døgnvarmestuen 4 + det løse

- Alternative boformer: Skrænten 6-10 pladser, (skrænten 2 på vej / i proces)
- Storbylandsby 1 har 6 pladser
- Nye pladser på vej: UKH 10 pladser, projekt udenfor 6-8 byg selv huse, der er en storbylandsby 2 på vej

Samlet antal tilbud til hjemløse i Aarhus

- Det samlede antal tilbud, hvis vi runder lidt op er på: 225 pladser
- Hjemløsetællingen viste i 2017, at der var 767 hjemløse i Aarhus
- Der mangler 542 tilbud, hvis alle hjemløse skal tilbydes et alternativ til hjemløshed.
- Manglen på tilbud og billige boliger er til at få øje på og det bliver meget interessant, at se tallene i den næste hjemløsetælling, når den forelægges.

Og midt i de mange gode intentioner, initiativer og tilbud, kommer der så lige en "lille" forandring ind.

For nu ryster Aarhus kommune posen og arbejder nu frem mod en sammenlægning af to forvaltningsområder, socialforvaltningen og beskæftigelsesforvaltningen.

Kommunen ønsker en reorganisering, så der kommer en mere effektiv og sammenhængende indsats.....

Og så er sammenlægningen jo også en spare øvelse.....